

de Kinderombudsman.
wij laten van je horen

Zie je mij wel?

Kinderen met een ouder in detentie

Woord vooraf

In het najaar van 2016 ontmoette ik tijdens mijn Kinderrechtentour jongeren van wie een of beide ouders kortere of langere tijd in detentie had gezeten. Deze jongerenambassadeurs van Exodus Nederland zetten zich in voor erkenning en steun voor de vergeten groep 'kinderen van...' en delen met dat doel hun eigen verhaal. Ik was erg onder de indruk van hun verhalen en ondersteun hen van harte bij hun missie. Want nog te vaak wordt de behoefte van deze kinderen en jongeren niet gezien en krijgen ze niet de zorg waar ze recht op hebben.

Wetenschappers schatten dat op elke willekeurige dag zo'n 25.000 kinderen in Nederland een ouder in detentie hebben. De impact hiervan is enorm. Kinderen missen hun ouder en ervaren verdriet, boosheid, schaamte, gemis en eenzaamheid. Wat hen overkomt heeft invloed op de stabiliteit van hun jeugd en op hun ontwikkeling. We weten dat veel kinderen emotionele problemen of gedrags- en leerproblemen krijgen die soms tot in de volwassenheid blijven. Ik vind het daarom belangrijk dat er meer aandacht komt voor kinderen die dit meemaken.

Kinderen hebben recht op informatie, zorg en ondersteuning. En kinderen hebben het recht om een relatie te onderhouden met hun beide ouders, voor zover dat in hun belang is en als ze dat zelf willen. Politie, justitie en hulpverleners moeten zich dan ook inspannen om de belasting en beschadiging die deze situatie meebrengt voor kinderen, tot een minimum te beperken.

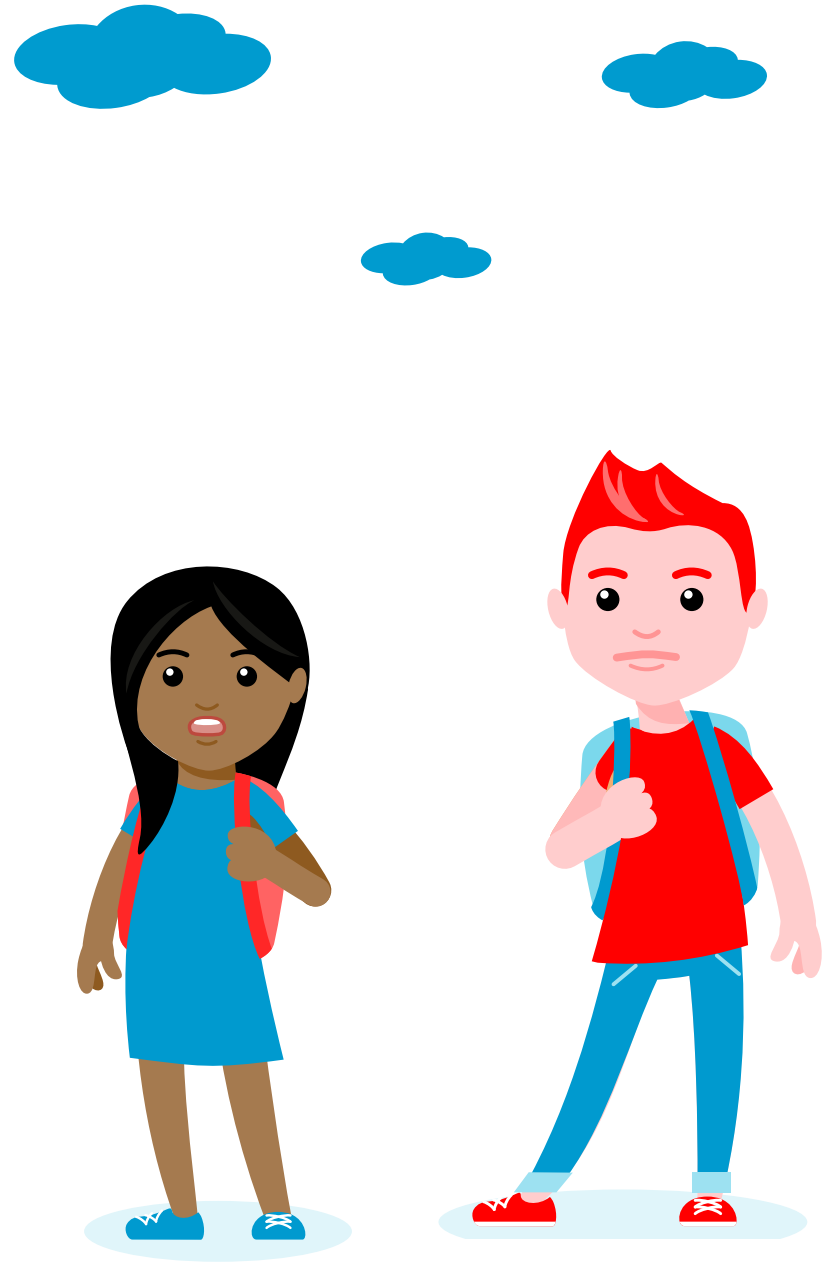
In de zomer van 2017 ging ik opnieuw in gesprek met een groep kinderen en jongeren die een ouder in detentie hebben gehad (of nog steeds hebben). Tijdens die gesprekken hebben zij een tijdelijk gemaakt van hun eigen verhaal, en werd de vraag besproken: op welk moment had jij welke informatie, hulp of steun nodig? Op basis van de tijdlijnen is deze infographic ontwikkeld, waarmee we de kinderen en jongeren met een ouder in detentie een stem willen geven. Ik wil aan alle organisaties die iets kunnen betekenen voor kinderen en jongeren met een ouder in detentie laten zien wat ze nodig hebben. Zodat deze kinderen en jongeren gezien worden en de zorg krijgen waar ze recht op hebben.

*Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw*

Verantwoording

De tijdlijn in deze infographic is samengesteld uit de verhalen die kinderen en jongeren aan de Kinderombudsman hebben verteld. De namen, citaten en beschrijvingen die gebruikt worden zijn fictief, maar gebaseerd op de echte verhalen die ze met ons hebben gedeeld. De Kinderombudsman heeft ervoor gekozen de ervaringen van kinderen zelf en hun visie op de thematiek leidend te laten zijn. Er valt ongetwijfeld meer zeggen over de processen, protocollen en systemen rond dit vraagstuk, maar de Kinderombudsman heeft in dit project niet naar volledigheid gestreefd op dat vlak.

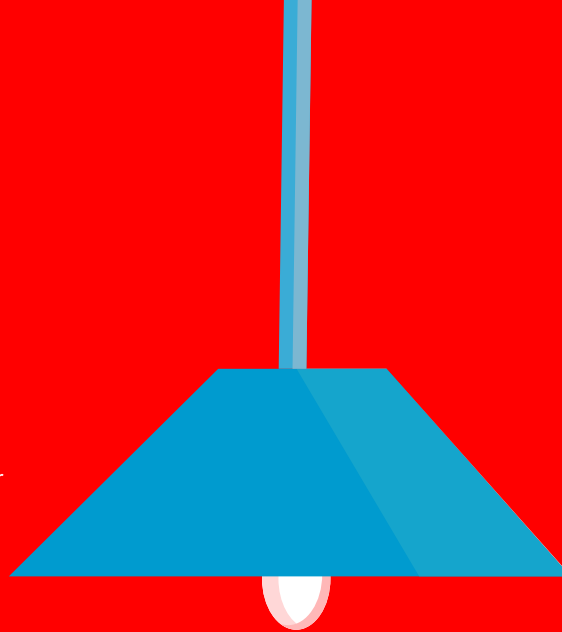
Even voorstellen

Een kind dat te maken krijgt met de detentie van zijn of haar ouder heeft op verschillende momenten specifieke informatie, zorg en ondersteuning nodig. Vlak na de aanhouding is de behoefte anders dan als de ouder al een tijd vast zit, en weer anders rond het verlof en het vrijkomen. Aan de hand van de voorbeeldverhalen van Mats en Rosita laten we zien wat die behoefte op de verschillende momenten is.

Klik op de kinderen voor meer informatie.

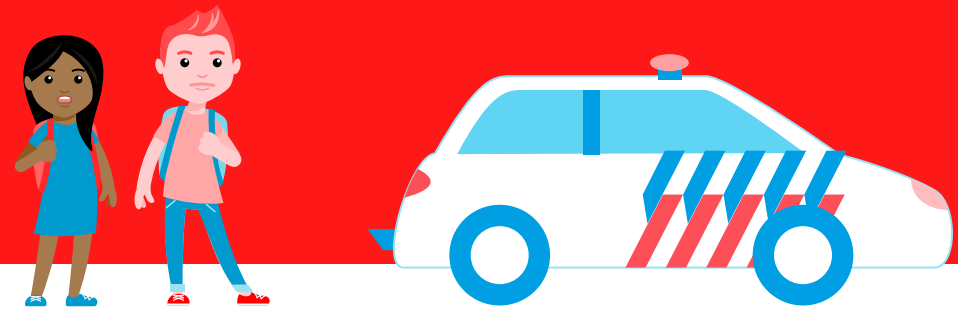
Rosita

Mats

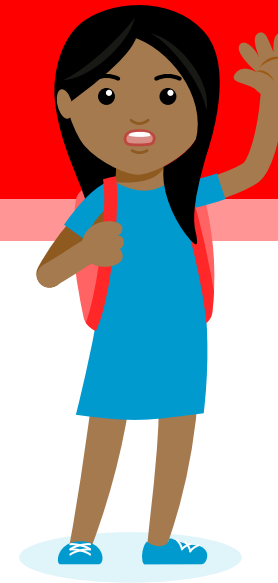
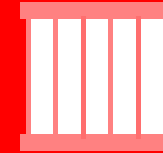

Tijdlijn

Klik in de tijdlijn op Rosita of Mats voor meer informatie.

Aanbevelingen van kinderen en jongeren samengevat

In de tijdlijn hierboven hebben de kinderen en jongeren die hebben meegewerkt aan dit project aangegeven wat er nodig is voor kinderen en jongeren met een ouder in detentie. Samengevat vragen zij om:

- **Informatie** over wat het betekent, hoe het in zijn werk gaat en wat je kunt verwachten als je ouder is aangehouden of in detentie zit
- **Ondersteuning** bij het weer vinden van nieuw evenwicht in je thuissituatie, bij het vertellen op school, en bij het vormgeven van de complexe relatie met je gedetineerde ouder
- **Zorg** voor het kind dat zelf getraumatiseerd is geraakt, of emotionele problemen ontwikkelt door de detentie van zijn of haar ouder
- **Voldoende expertise** bij vrijwilligers en professionals die deze informatie, ondersteuning en zorg moeten bieden.

Deze kinderen en jongeren hebben er recht op gezien en gehoord te worden, en mogen niet gestraft worden doordat hun ouder wordt gestraft.

Extra aanbevelingen van de Kinderombudsman

De jongeren die hebben meegewerkt aan dit project hebben per fase goed inzichtelijk gemaakt wat kinderen en jongeren nodig hebben van de instanties waarmee ze te maken krijgen. De Kinderombudsman doet daarnaast op systeemniveau nog een aantal extra aanbevelingen, die zijn voortgekomen uit gesprekken met professionals over dit onderwerp:

- **Het Ministerie van Veiligheid en Justitie** moet zorgen dat kinderen en jongeren die getuige zijn van de aanhouding van hun ouder worden aangemerkt als slachtoffer. Nu vallen zij juridisch buiten die definitie en daarmee hebben ze ook geen recht op slachtofferhulp. Maar deze kinderen maken soms wel degelijk een trauma door.
- **De politie** en andere opsporingsdiensten moeten bevorderen dat de 'kindcheck', die op papier onderdeel is van procedures en protocollen in de praktijk ook daadwerkelijk wordt toegepast. En dat politiemensen in hun opleiding en werk worden gestimuleerd om oog te hebben voor deze kinderen.
- De partijen die betrokken zijn bij het voorbereiden en uitvoeren van een aanhouding moeten nadrukkelijker de belangen van betrokken kinderen afwegen. **Officieren van justitie, rechter-commissarissen, hulpofficieren** en **leden van arrestatieteams** kunnen elkaar hieraan herinneren.
- **De politie** en andere opsporingsdiensten moeten bij iedere geplande aanhouding waarvan bekend is dat er kinderen bij aanwezig (kunnen) zijn, en waarbij het niet opportuun wordt gevonden de crisisdienst in te schakelen, zorgen dat er standaard een 'kinderrechercheur' mee gaat: een medewerker met pedagogische kennis die tijdens de arrestatie oog voor de kinderen houdt en naderhand de eerste informatie en ondersteuning biedt aan de achterblijvers.
- **Gemeenten** moeten zorgen dat de lokale hulp en ondersteuning alert is op kinderen van arrestanten en gedetineerden en proactief ondersteuning bieden aan deze gezinnen. **Wijkteams, organisaties voor jeugd- en opvoedhulp** en zo nodig **jeugdbescherming** moeten goed samenwerken met elkaar en met **wijkagenten, vrijwilligersorganisaties** en **huisartsen**. Ieder gezin moet een vaste gezinscoach krijgen, hetzij een professional of een vrijwilliger.
- In **de PI's** en **huizen van bewaring** moet – in navolging van een aantal positieve initiatieven die er al zijn in het land – nog veel meer aandacht komen van het kindsensitief inrichten van bezoeken en het ondersteunen van gedetineerde ouders en kinderen in het hebben van een zo normaal mogelijke ouder-kindrelatie. Dit voorkomt vervreemding, vergroot het welzijn van kinderen en komt ook de resocialisatie van de ouder na vrijlating ten goede.
- **De reclassering** moet ex-gedetineerde ouders ook op het vlak van ouderschap begeleiding bieden, of zeker stellen dat een andere partij dergelijke begeleiding biedt, zoals het wijkteam, een vrijwilliger of de school.
- **Scholen** moeten alert zijn op kinderen van wie een ouder is gearresteerd of in detentie zit. Ondersteuning vanuit school, een luisterend oor bieden of hulp bij het vertellen in de klas zijn van groot belang. Ook heeft school een rol in het tegengaan van pesten en uitsluiting van kinderen met een ouder in detentie.

Wij laten van je horen.

Dit project kwam tot stand in samenwerking met Exodus Nederland. Onze dank gaat uit naar alle kinderen en jongeren die hun verhaal met ons hebben willen delen. En ook veel dank aan alle professionals die hun expertise hebben willen delen ten behoeve van dit project.

Coördinatie vanuit de Kinderombudsman

Merel Baracs en Rhea Verheul
www.dekinderombudsman.nl

Coördinatie vanuit Exodus Nederland

Winie Hanekamp
www.exodus.nl

Opmaak & ontwerp

Creativa Design, Delft
www.creativa-design.com

November 2017

KOM011/2017